

Turystyka wiejska jako forma spędzania czasu wolnego mieszkańców wschodniej Ukrainy – przykład obwodu sumskiego

A. Balińska¹, A. Sieczko¹, O. Slavkova², J. Zawadka¹

¹Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Wydział Nauk Ekonomicznych, 02-787 Warszawa, ul. Nowoursynowska 166

²Narodowy Uniwersytet Rolniczy w Sumach, 40021 Sumy Ukraina, H. Kondratieva 160

Przyjęto po recenzjach: 12.06.2014 r.

RURAL TOURISM AS LEISURE ACTIVITIES RESIDENTS OF EASTERN UKRAINE – EXAMPLE OF THE SUMY REGION

The article presents the results of research on rural tourism as a form of leisure activity among the residents of the Sumy region. Research using survey technique, carried out in June 2013 on a sample of 228 residents of Sumy region. In the paper was made characteristic of accommodation infrastructure of the region, as well as tourist traffic on its territory. Research allowed to present associations of respondents with the term „rural tourism” and their experiences with the rest in rural areas. It also discusses the preferences of the respondents associated with recreation in rural areas – these considerations was extended to the analysis of the determinants of these preferences, which were age and place of residence of the respondents. Also presented the preferences of the respondents associated with recreation in rural areas – these considerations was extended to the analysis of the determinants of these preferences, which were age and place of residence of the respondents. Further shown respondents' opinions about the attractiveness of selected elements of rural tourism.

Key words: rural tourism, green tourism, tourists' preferences, Ukraine, Sumy region

Wprowadzenie

Turystyka jako forma spędzania czasu wolnego ulega ciągłym zmianom. Współczesny turysta coraz częściej poszukuje oryginalnych ofert wypoczynku, położonych relatywnie blisko miejsca zamieszkania. Odpowiedzią na te potrzeby jest między innymi turystyka wiejska, która z różną intensywnością rozwija się w niemal we wszystkich krajach świata. Na jej rozwój wpływa wiele czynników przyrodniczych, ekonomicznych, społecznych czy prawnych, które odnoszą się zarówno do popytu, jak i do podaży turystycznej. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie determinant popytu na usługi turystyki wiejskiej w obwodzie sumskim we wschodniej Ukrainie.

W badaniach przyjęto następujące problemy badawcze:

1. Jak potencjał turystyczny obszarów wiejskich obwodu sumskiego postrzegany jest przez mieszkańców tego regionu?
2. Jakie uwarunkowania wpływają na popyt turystyczny?

3. Jakie są doświadczenia mieszkańców obwodu sumskiego w korzystaniu z turystyki wiejskiej?
4. Jakie są preferencje respondentów w zakresie wypoczynku na wsi?

W artykule wykorzystano wyniki badań ankietowych, przeprowadzonych przez autorów w trakcie stażu naukowego w Narodowym Uniwersytecie Rolniczym w Sumach. Badaniami przeprowadzonymi w czerwcu 2013 r. objęto m.in. 228 mieszkańców obwodu sumskiego. Były to badania z wykorzystaniem metody ankietowej. Kwestionariusz ankiety przygotowany został w języku rosyjskim, gdyż ze względu na uwarunkowania historyczne mieszkańcy tego terenu swobodnie posługują się tym językiem. Kwestionariusz zawierał 13 pytań zasadniczych (w tym 4 otwarte) i 5 pytań metryczki.

Wybór miejsca realizacji badań i ich problematyki był celowy i wynikał ze zmian, jakie zachodzą na Ukrainie. Turystyka wiejska jest tam w początkowym etapie rozwoju, co stanowi ciekawe pole badań. W opracowaniu wyników posłużono się testem zgodności chi-kwadrat. Pozwolił on na

stwierdzenie zależności między badanymi cechami (preferencje wypoczynku na wsi w zależności od wieku i miejsca zamieszkania).

Charakterystyka obszaru badań

Obwód sumski (ukr. Сумська область) liczący 23 834 km² oraz ok. 1,13 mln mieszkańców (z czego ok. 32% mieszka na wsi) jest jednym z 24 obwodów Ukrainy. Leży w północno-wschodniej części kraju, przy granicy z Rosją, na obszarze historycznego regionu nazywanego Słobżanszczyzną (od słowa *słobody* – miejsca niezasiedlone [6]). Sąsiaduje z trzema obwodami – połtawskim, charkowskim oraz czernihowskim, a jego stolicą są Sumy. Obwód sumski składa się z 18 powiatów, na terenie których zlokalizowanych jest 35 miast oraz 1,5 tys. wsi.

Bogate walory przyrodnicze obszarów wiejskich obwodu tworzą dogodne warunki do rozwoju turystyki wiejskiej (nazywanej na Ukrainie zieloną turystyką). Region ten może poszczycić się także unikalnym dziedzictwem historycznym i kulturowym. Od I w. p.n.e. tereny te zamieszkiwały plemiona słowiańskie, o czym świadczą zapiski w dawnych kronikach. Najciekawszymi miastami pod względem zabytków są Putiwł, Głuchów i Romny. W obwodzie sumskim na uwagę zasługują zabytki architektury sakralnej, a także walory przyrodnicze – według ONZ obwód sumski jest jednym z pięciu najmniej naruszonych ekologicznie regionów Ukrainy. Teren ten charakteryzuje się ponadto obecnością licznych jezior oraz malowniczej rzeki Vorskla, wykorzystywanej do organizacji spływów kajakowych.

Pomimo znacznej powierzchni terytorialnej oraz dużej atrakcyjności turystycznej infrastruktura noclegowa regionu sumskiego jest dość uboga [8]. W 2012 r. funkcjonowało tam 71 obiektów zbiorowego zakwaterowania. Dysponowały one 4085 miejscami noclegowymi, z których skorzystało ponad 66 tys. osób. Liczba obiektów hotelowych w 2010 r. wynosiła 36. Dysponowały one 1070 pokojami, w których było 2925 miejsc noclegowych. Skorzystało z nich ok. 48,2 tys. osób.

Kolejną grupą wyszczególnianą w opracowaniach statystycznych są ośrodki typu SPA i centra odnowy biologicznej. W 2011 r. istniały 24 takie obiekty. W 4 sanatoriach i kurortach leczniczych do dyspozycji było 620 miejsc noclegowych, a obiektach sanatoryjno-profilaktycznych (4) – 300. Pozostałe 16 obiektów wypoczynkowych o charakterze SPA oferowało 1,8 tys. miejsc.

Ostatnią kategorią obiektów noclegowych uwzględnianą przez sumski urząd statystyczny są obiekty wypoczynku dzieci i młodzieży funkcjonujące w sezonie letnim. W 2013 r. było ich 1010 i dysponowały one 5050 miejscami noclegowymi. Skorzystało z nich 75,3 tys. osób.

Poza miastami rozwija się turystyka wiejska nazywana na Ukrainie turystyką zieloną. Obiekty takie noszą nazwę *sadyb* i reprezentują często wysoki standard. Ich liczba nie jest dokładnie sprecyzowana. Na podstawie informacji zdobytych przez autorów podczas badań nad turystyką w obwodzie sumskim funkcjonowało ich 8. Relatywnie niewielka liczba przedsięwzięć tego typu wynika głównie ze struktury rolnictwa, albowiem znaczna większość ziem uprawnych obwodu sumskiego użytkowana jest przez kilka dużych przedsiębiorstw rolnych.

W 2012 r. liczba osób, które skorzystały z różnego rodzaju usług świadczonych przez firmy z branży turystycznej na obszarze obwodu sumskiego wyniosła 13739. Załedwie 98 osób w tej grupie stanowili turyści zagraniczni. Obywateli Ukrainy, którzy ograniczyli się do wypoczynku na terytorium własnego kraju było 9055. Pozostała część osób (4586) to turyści ukraińscy, którzy poza wypoczynkiem w obwodzie sumskim podejmowali również wyjazdy zagraniczne. Jedną z kategorii odwiedzających wyróżnianą przez sumski urząd statystyczny są wycieczkowicze, czyli osoby, których pobyt nie przekraczał 24 godzin, i które podczas zapoznawania się z zabytkami historii, kultury, przyrody i innymi atrakcjami turystycznymi korzystały z usług profesjonalnych przewodników. Ich liczba w 2012 r. wyniosła 7828 osób.

Należy nadmienić, że liczba osób wypoczywających w obwodzie sumskim w ciągu ostatnich kilku lat systematycznie się zmniejszała. Na przestrzeni lat 2010–2011 liczba turystów pomniejszyła się o około 27 tys., a wycieczkowiczów o około 28 tys.

Determinanty rozwoju turystyki wiejskiej jako formy spędzania czasu wolnego

Turystyka wiejska, nazywana w wielu krajach turystyką zieloną, związana jest z rekreacyjnym wykorzystaniem obszarów wiejskich. W literaturze przedmiotu jest ona bogato definiowana [3, 4, 7, 9, 17, 19, 21, 23]. Wielu autorów zwraca uwagę na zależność pomiędzy turystyką wiejską a agroturystyką [1, 2, 10, 16, 18, 24]. Analiza dostępnych źródeł oraz praktycznej typologii ofert

turystyki wiejskiej (głównie w ramach krajów członkowskich European Federation of Farm and Village Tourism – EUROGITES) pokazuje, że pod tym terminem kryją się różne formy organizacji pobytu turystów na wsi.

W niniejszej publikacji przyjęto za Majewskim, że turystyka wiejska obejmuje „każdą formę turystyki odbywającą się w środowisku wiejskim i wykorzystującą jego walory wiejskości (przyroda, kultura, krajobraz, zabudowania, itp.), które są tu główną atrakcją” [13], a bazę noclegową stanowią „małe pensjonaty, schroniska, prywatne domy letniskowe, pokoje gościnne oraz nieduże kempingi” [11]. Jest to termin szerszy od agroturystyki, która dotyczy wypoczynku w gospodarstwach agroturystycznych, przez które rozumiemy gospodarstwa rolne, w których obok funkcji rolniczej realizowana jest funkcja turystyczna. Takie postrzeganie terminu agroturystyka jest zbliżone z definiowaniem proponowanym między innymi przez Majewskiego [12], Wiatraka [22], Drzewieckiego [5] i Sikorę [20].

Turystykę wiejską można analizować z punktu widzenia popytu turystycznego oraz podaży turystycznej. W tym drugim przypadku przedmiotem analizy jest najczęściej atrakcyjność turystyczna danego obszaru oraz uwarunkowania ekonomiczne i społeczne rozwoju funkcji turystycznej. Z uwagi na to, że podaż turystyczna ma wpływ na popyt turystyczny, w niniejszej publikacji nawiązano również do determinant podaży turystycznej.

Do głównych czynników rozwoju turystyki wiejskiej należy zaliczyć: strukturę rolnictwa, politykę turystyczną państwa, promocję, zmiany demograficzne, masowe wyludnianie wsi i trendy konsumenckie. Do głównych trendów należą: zróżnicowanie potrzeb turystycznych, moda na ekologię, poszukiwanie oryginalności i powrót do tradycji, poszukiwanie oszczędności i racjonalne gospodarowanie własnym budżetem.

Potrzeby turystyczne są wiodącym czynnikiem rozwoju popytu turystycznego [14]. Oczekiwania współczesnych turystów są niezwykle zróżnicowane. Część osób nadal poszukuje słońca i morza (3S), inni wrażeń i ekstremalnych doznań (3E), jeszcze inni kontaktu z kulturą. Rosnące tempo życia (zwłaszcza w dużych miastach) sprawia, że coraz więcej osób oczekuje od wyjazdu turystycznego przede wszystkim ciszy, spokoju i kontaktu z naturą. Tego typu potrzeby trudno zaspokoić w hotelach czy ośrodkach wypoczynkowych, gdzie jednorazowo przyjeżdża kilkaset czy kilka

tysięcy osób, a jedną z głównych atrakcji jest życie nocne. Można je zaspokoić w kameralnych, oddalonych od miast gospodarstwach agroturystycznych. Agroturystyka pozwala też na zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu, a mianowicie szacunku, uznania, przynależności do grupy. W gospodarstwach agroturystycznych turyści nie są anonimowi. Zwykle poświęca im się tyle uwagi i życzliwości ile oczekują. Zainteresowanie okazują nie tylko sami usługodawcy, ale również pozostali mieszkańcy wsi.

Jednym z trendów konsumenckich jest rosnąca moda na ekologię, która widoczna jest nie tylko na rynku artykułów spożywczych, ale również kosmetyków, środków czyszczących, odzieży, obuwia, mebli, samochodów i usług turystycznych. Jest to odpowiedź konsumentów na coraz bardziej przekształcone i sztuczne produkty, jakie proponowane są przez wielkie korporacje. W ofertach wypoczynku turyści poszukują kontaktu z przyrodą, wykorzystania naturalnych surowców w budownictwie, ekologicznej żywności. Często produkty ekologiczne kojarzone są z produktami tradycyjnymi. Powrót do tradycji widoczny jest w zdobnictwie, potrawach, budownictwie, muzyce itp. Jest to szansa dla ludności wiejskiej na upowszechnienie tradycji własnego regionu i uatrakcyjnienie własnej oferty turystycznej. Dążenie do upowszechniania, przy równoczesnej ochronie, produktów tradycyjnych widoczne jest również w polityce Unii Europejskiej [16].

Istotny wpływ na wybór turystyki wiejskiej jako formy spędzania czasu wolnego ma relacja poziomu dochodów do cen usług turystycznych. Wypoczynek na wsi związany jest zwykle z mniejszym wydatkiem, niż w krajowych lub zagranicznych kurortach turystycznych. Istotnym czynnikiem rozwoju turystyki jest czas wolny. W ostatnich latach obserwujemy odejście od jednego długiego (2–3 tygodnie) wypoczynku na rzecz kilku krótszych wyjazdów. Tego typu zmiany w strukturze czasu wolnego stymulują rozwój turystyki wiejskiej, której odbiorcy rekrutują się najczęściej z położonych relatywnie blisko miast.

Występuje też szereg czynników ograniczających rozwój popytu na oferty turystyki wiejskiej, do których zaliczamy:

- stereotypowe postrzeganie wsi przez mieszkańców miast (jako miejsca nieciekawego, mało interesującego i biednego),
- słabo rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną na obszarach wiejskich,

- niższy niż w miastach poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (słabsza jakość dróg, brak kanalizacji czy wodociągów, trudniejszy dostęp do internetu),
- wiejskie pochodzenie mieszkańców miast, dla których wyjazd na wieś to przede wszystkim wyjazd do rodziny.

Swoistą barierą dla rozwoju komercyjnej turystyki wiejskiej jest posiadanie przez mieszkańców miast działek rekreacyjnych (pracowniczych) na wsi. Stając przed wyborem wyjazdu na własną działkę czy na kwaterę do obcej osoby, wybiorą najczęściej opcję pierwszą. Dotyczy to również mieszkańców Ukrainy.

Wyniki badań i dyskusja

Spośród 228 respondentów biorących udział w badaniu 70% pochodziła z miast, a pozostała 30% z obszarów wiejskich. 54% ogółu ankietowanych stanowili mężczyźni, a 46% kobiety. Rozpatrując strukturę wiekową najliczniejszą grupę stanowiły osoby między 19, a 23 rokiem życia (56%). Niski odsetek badanych to młodzież poniżej 18 roku życia (7%) i osoby dorosłe powyżej 40 roku życia (7%) (tab. 1).

Tabela 1

Charakterystyka demograficzna respondentów
Table 1. Demographic characteristics of respondents

Wyszczególnienie		Ogółem
Płeć	Kobieta	106
	Mężczyzna	122
Wiek*	do 18 lat	15
	19-23 lat	122
	24-30 lat	34
	31-40 lat	32
	pow. 40 lat	16
Miejsce zamieszkania	Miasto	159
	Wieś	69

*9 osób nie podało wieku./*9 persons did not indicate the age
 Źródło: Badania własne. /Source: Own research

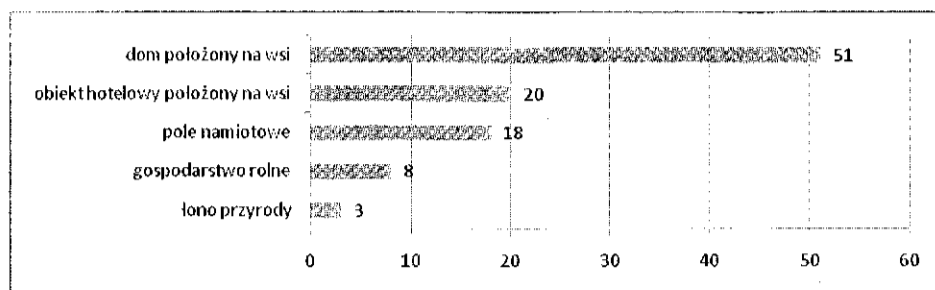
Na pytanie jak mieszkańcy obwodu sumskiego rozumieją termin „turystyka wiejska”, 71% badanych miało skojarzenia z domem lub hotelem położonym na wsi. Zaledwie 8% respondentów utożsamiało go z agroturystyką, czyli wypoczynkiem w gospodarstwie rolnym (rys.1). Co ciekawe duży odsetek badanych skojarzył to pojęcie z polem namiotowym (18%).

Niemal trzech na czterech respondentów (77% ogółu badanych) korzystało z wypoczynku na wsi, a wśród 57% zyskał on aprobatę (rys. 2). 6% badanych w ogóle nie słyszało o takiej możliwości spędzenia czasu wolnego. Niewielka część (3%) twierdziła nawet, że na obszarach wiejskich regionu sumskiego nie funkcjonują obiekty turystyki wiejskiej. Odnotowano też respondentów, którzy nie byli zwolennikami wyjazdów turystycznych w celach wypoczynkowych (4%).

Zastosowany test chi-kwadrat pozwolił na określenie preferencji respondentów związanych z wypoczynkiem na wsi w zależności od wieku (rys. 3) i miejsca zamieszkania (rys. 4). Wśród motywów nakłaniających do odpoczywania na wsi więcej osób (53,9%) wymieniło położenie obiektu turystyki wiejskiej w otoczeniu przyrody (lasu, rzeki, jeziora). Niemal połowa respondentów (46,6%) wskazała na żywność ekologiczną. Ogólnie pojęte dobre wyżywienie znalazło się na trzecim miejscu (31,5%). Najmniej osób (5,9%) określiło, że to namowa rodziny lub znajomych skłoniłaby respondentów do wypoczynku na wsi. Niewielkim zainteresowaniem wśród badanych cieszyła się nauka rękodzieła (7,8%). Należy podkreślić, iż cel ten w ogóle nie był brany pod uwagę wśród respondentów powyżej 40 roku życia. Przedstawiciele tej grupy wiekowej nie zachęciłby także do wypoczynku na wsi wysoki komfort obiektów noclegowych, na które wskazało odpowiednio 1 i 2 osoby.

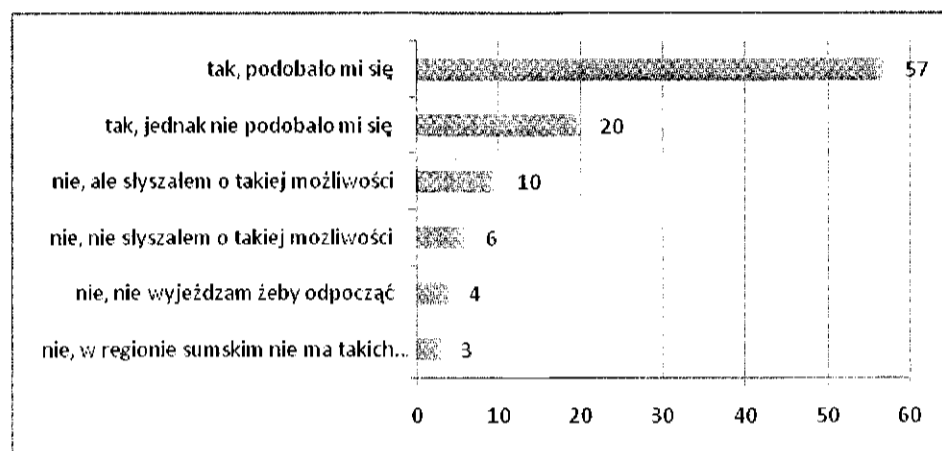
Miejsce zamieszkania badanej grupy miało wpływ na preferencje związane z wypoczynkiem na wsi (rys. 4). Niezależnie jednak od niego, największe znaczenie miało położenie obiektu w otoczeniu walorów przyrodniczych. Należy zwrócić uwagę, że zarówno dla respondentów mieszkających w mieście, jak i na wsi najmniej istotną była namowa rodziny i znajomych, na którą wskazało tylko 6,3% mieszkańców miasta i 4,3% mieszkańców wsi.

Prawie 60% badanych mieszkańców regionu sumskiego wskazało wsie jako potencjalne miejsce wypoczynku. Znaczna większość respondentów uznała, iż turystycznym atutem obszarów wiejskich regionu sumskiego jest czyste środowisko. Ponad ¼ badanych akcentowała, że tradycyjna żywność wytwarzana na wsi w sposób taki, jak robili to przodkowie, czyli bez sztucznych dodatków, stanowi atrakcję turystyczną. Szczegóły dotyczące opinii badanych na temat atrakcyjności wybranych elementów turystyki wiejskiej zaprezentowano na rysunku 5.

Rys. 1. Skojarzenia respondentów z terminem „turystyka wiejska” (w %) **Fig. 1.** Associations of respondents with the term “rural tourism” (in%)

Źródło: badania własne./Source: ownresearch

Rys. 2. Korzystanie z wypoczynku na wsi przez respondentów (w %) **Fig. 2.** Using of holiday in the countryside by the respondents (in%)

Źródło: badania własne./Source: ownresearch

Respondenci poproszeni zostali o wskazanie, które z nadal zachowanych wiejskich tradycji mogłyby być atrakcyjne dla turystów. Na pierwszym miejscu znalazły się święta religijne tj. Wielkanoc i Boże Narodzenie (37%). Następnie święto wywodzące się z tradycji pogańskiej, czyli święto Kupali, przez niektórych określane mianem sobótki lub wianków (23%). Na trzecim miejscu znalazły się święta rodzinne, czyli wesela i chrzty (17%). Za najmniej atrakcyjne badani uznali dożynki i odpusty (2%).

Turystyka wiejska (zielona) jest w obwodzie sumskim (i całej Ukrainie) w początkowej fazie rozwoju. Możliwości jej dynamiki są jednak duże, o czym świadczy znacząca atrakcyjność turystyczna omawianego regionu – duża liczba zabytków (w tym architektury sakralnej), a także resurs walorów przyrodniczych, jak również zainteresowanie tą formą wypoczynku wśród mieszkańców regionu. Z obserwacji poczynionych przez autorów w trakcie badań wynika jednak, że szanse powodzenia przedsięwzięć turystycznych na obszarach wiejskich

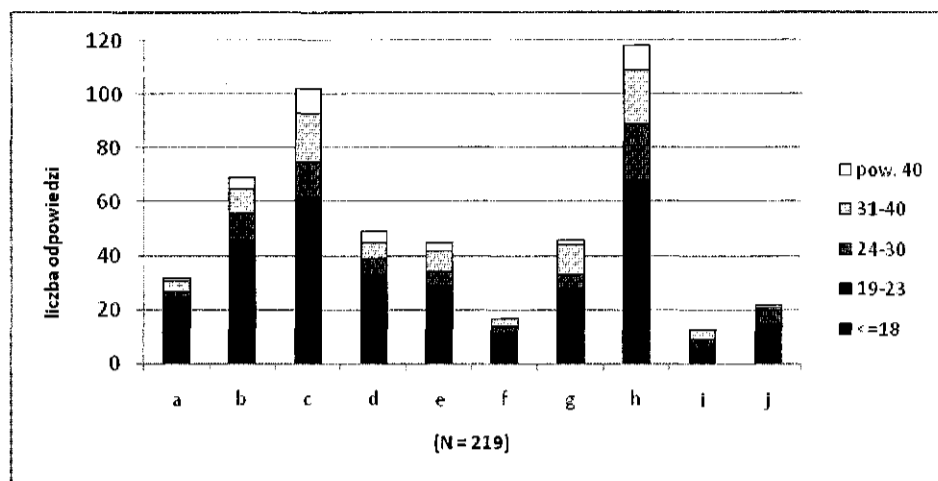
warunkowane są przede wszystkim odpowiednią ich promocją wśród mieszkańców miast. Istotnym wydaje się również usankcjonowanie turystyki wiejskiej w przepisach prawnych.

Wnioski

1. Unikalne dziedzictwo historyczne i kulturowe jak również walory przyrodnicze (według ONZ obwód sumski jest jednym z pięciu najmniej naruszonych ekologicznie regionów Ukrainy) tworzą dogodne warunki do wypoczynku w ramach rozwoju turystyki wiejskiej. Taką opinię wyraziło ponad 57% respondentów.
2. Termin turystyka wiejska, zwana na Ukrainie turystyką zieloną, 71% respondentów utożsamiało z domem lub obiektem hotelowym zlokalizowanym na wsi. Z tej formy turystyki skorzystało 77% respondentów.

Wśród zdecydowanej większości z nich taka forma wypoczynku cieszyła się uznaniem.

3. Zastosowanie testu chi-kwadrat pozwoliło na stwierdzenie związku pomiędzy preferencjami respondentów związanymi z wypoczynkiem na wsi w zależności od wieku. Wszystkie badane grupy wiekowe do wypoczynku na wsi skłoniłoby położenie obiektu turystyki wiejskiej w pięknym otoczeniu przyrodniczym, a także żywność ekologiczna i dobre wyżywienie. Najślabiej motywująca okazała się namowa rodziny i możliwość nauki rękodzieła.
4. Pomiędzy miejscem zamieszkania respondentów a preferencjami związanymi z wypoczynkiem potwierdzono zależność stosując test chi-kwadrat. Odmiennymi preferencjami kierowały się osoby zamieszkujące miasto, a odrębnymi wieś. Wyjątkiem była preferencja niskiej ceny, którą jednakowo respondenci wskazali. Największa bezwzględna liczba

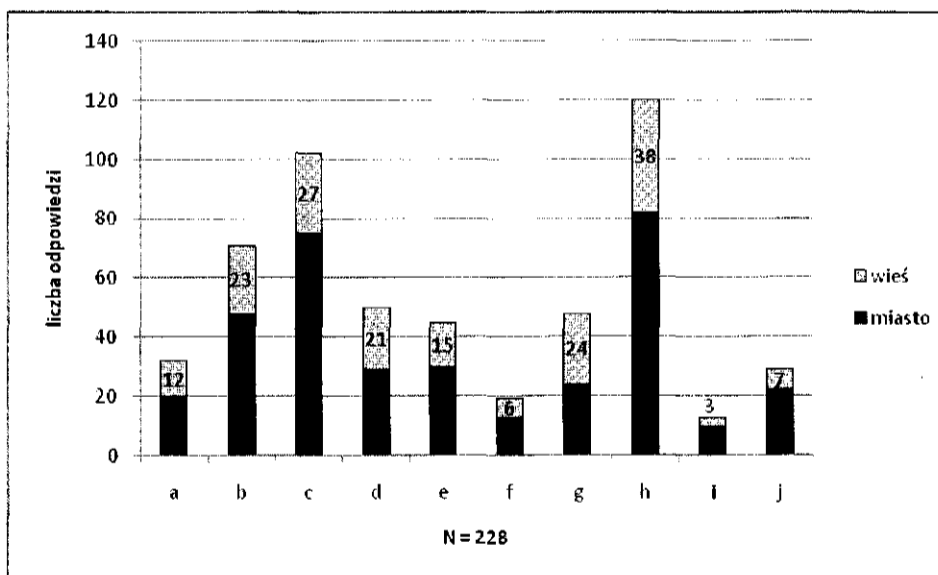
Rys. 3. Preferencje respondentów związane z wypoczynkiem na wsi w poszczególnych grupach wiekowych

Fig. 3. Preferences of respondents associated with recreation in the countryside in particular age groups

Legenda: a) wysoki komfort obiektów noclegowych, b) dobre wyżywienie, c) żywność ekologiczna, d) możliwość poznania tradycyjnego rolnictwa (praca na polu, hodowla zwierząt), e) bogate zaplecze rekreacyjne (sauna, przystań, jazda konna, wypożyczalnia rowerów), f) możliwość nauki rękodzieła (tkactwo, garncarstwo), g) niska cena, h) położenie obiektu w pięknym otoczeniu (las, rzeka, jeziora), i) namowa rodziny lub znajomych, j) nic by mnie nie skłoniło, nie jestem zainteresowany wypoczynkiem na wsi.

Legend: a) high comfort accommodation, b) good food, c) organic food, d) the opportunity to learn traditional agriculture (field work, animal husbandry), e) extensive leisure facilities (sauna, marina, horseback riding, bike rental), f) opportunity to learn crafts (weaving, pottery), g) low price, h) location of the object in beautiful surroundings (forest, river, lake), i) instigation family or friends, j) it would not prompting me, I'm not interested in recreation in the countryside.

9 osób nie podało wieku./9 persons did not indicate the age.
Respondent mógł podać maksymalnie 3 odpowiedzi./Respondents could give up to three answers.
Źródło: badania własne./Source: own research

Rys. 4. Preferencje respondentów związane z wypoczynkiem na wsi w zależności od miejsca zamieszkania

Fig. 4. Preferences of respondents associated with recreation in the countryside, depending on their place of residence

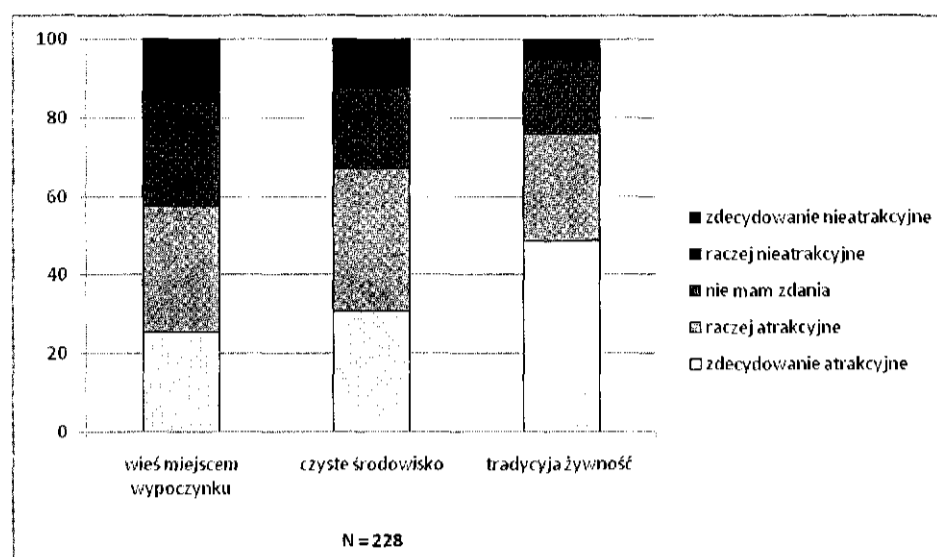
Legenda: jak na wykresie 3.
Legend: just like in Figure 3.
Respondent mógł podać maksymalnie 3 odpowiedzi./Respondents could give up to three answers.
Źródło: badania własne./Source: own research

respondentów pochodzących z miasta kierowała się położeniem obiektu w pięknym otoczeniu i żywnością ekologiczną (odpowiednio 82 i 75 osób). Natomiast respondenci zamieszkujący wieś kierowali się niską ceną, możliwością poznania tradycyjnego rolnictwa oraz wysokim komfortem obiektów noclegowych.

5. W opinii mieszkańców badanego regionu (37%), święta religijne tj. Wielkanoc i Boże Narodzenie oraz sposób ich obchodzenia są wydarzeniami atrakcyjnymi dla turystów. Za ciekawe uznali oni również obchody związane ze świętem Kupały, czyli wianki (23%).

Streszczenie

W artykule zaprezentowano wyniki badań dotyczących turystyki wiejskiej jako formy spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obwodu sumskiego. Badania, z wykorzystaniem techniki ankiety, przeprowadzono w czerwcu 2013 r. na próbie 228 mieszkańców tego regionu. W opracowaniu scharakteryzowano infrastrukturę noclegową obwodu, a także dokonano charakterystyki ruchu turystycznego na jego terenie. Przeprowadzone badania umożliwiły zaprezentowanie skojarzeń respondentów z terminem „turystyka wiejska” oraz ich doświadczeń związanych z wypoczynkiem na wsi. Omówiono również

Rys. 5. Opinie respondentów na temat atrakcyjności wybranych elementów turystyki wiejskiej (w %)
Fig. 5. Respondents' opinions about the attractiveness of selected elements of rural tourism (in %)

Źródło: badania własne./Source: own research

preferencje respondentów związane z wypoczynkiem w środowisku wiejskim – rozważania te poszerzono o analizy czynników warunkujących te preferencje, którymi były wiek oraz miejsce zamieszkania badanych. Zaprezentowano ponadto opinie respondentów na temat atrakcyjności wybranych elementów turystyki wiejskiej.

Słowa kluczowe: turystyka wiejska, turystyka zielona, preferencje turystów, Ukraina, obwód sumski

Literatura

1. Arroyo C.G., Barbieri C., Rich S.R., 2013, Defining agritourism: A comparative study of stakeholders' perceptions in Missouri and North Carolina. "Tourism Management", No. 37, s. 39–47.
2. Balińska A., Sieczko A., Zawadka J., 2013, Wybrane problemy rozwoju turystyki. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, s. 33–35.
3. Balińska A., Sieczko A., Zawadka J., 2014, Turystyka – wybrane zagadnienia. Difin, Warszawa, s. 54–57.
4. Balińska A., Sikorska-Wolak I., 2010, Turystyka wiejska szansą rozwoju wschodnich terenów przygranicznych na przykładzie wybranych gmin. Wydawnictwo SGGW, Warszawa, s. 21–25.
5. Drzewiecki M.: Agroturystyka. Założenia – uwarunkowania – działania. Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, Bydgoszcz 1995, s. 23.
6. Dylewski A. i inni, 2012, Ukraina. Praktyczny przewodnik. Wydawnictwo Pascal, Białsko-Biała, s. 419.
7. Fleischer A., Tchetchik A., 2005, Does rural tourism benefit from agriculture? "Tourism Management", No. 26, S. 493–501.
8. Informacje dotyczące infrastruktury noclegowej oraz charakterystyki ruchu turystycznego w obwodzie sumskim pochodzą z Urzędu Statystycznego w Sumach, www.sumy.ukrstat.gov.ua.
9. Majewski J., Lane B., 2003, Turystyka wiejska i rozwój lokalny. Fundacja Edukacji dla Demokracji, Warszawa, s. 45–46.
10. Majewski J., Lane B., 2003, Turystyka wiejska i rozwój lokalny. Fundacja Edukacji dla Demokracji, Warszawa, s. 31–46.
11. Majewski J.: Agroturystyka to też biznes. Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa 2000, s. 8.
12. Majewski J.: Turystyka konwencjonalna i alternatywna a agroturystyka. „Rynek Turystyczny” 1994, nr 7, s. 12.
13. Majewski J.: Turystyka konwencjonalna i alternatywna a agroturystyka. „Rynek Turystyczny” 1994, nr 7, s. 15.
14. Niezgoda A.: Popyt turystyczny – uwarunkowania i perspektywy rozwoju. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 697, Ekonomiczne Problemy Usług” 2012, nr 82.
15. Phillip S., Hunter C., Blackstock K., 2010, Typology for defining agritourism. "Tourism Management", No. 31, s. 754–758
16. Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych, www.minrol.gov.pl.
17. Sawicki B., Mazurek-Kusiak A., 2010, Agroturystyka w teorii i praktyce. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Lublin, s. 12.

18. Sikora J., 2012, Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, s. 61–65.
19. Sikora J., 2012, Agroturystyka. Przedsiębiorczość na obszarach wiejskich. Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, s. 61–65.
20. Sikora J.: Organizacja ruchu turystycznego na wsi. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999, s. 69.
21. Sznajder M., Przezbórska L., 2006, Agroturystyka. PWE, Warszawa, s. 15–16.
22. Wiatrak A.P.: Wpływ agroturystyki na zagospodarowanie obszarów wiejskich. „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” 1996, nr 1, s. 35.
23. Zaręba D., 2000, Ekoturystyka – wyzwania i nadzieje. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 50.
24. Zawadka J., 2010, Ekonomiczno–społeczne determinanty rozwoju agroturystyki na Lubelszczyźnie (na przykładzie wybranych gmin wiejskich). Wydawnictwo SGGW, Warszawa, s. 11–17.